

Чон казат

Кечээ төрөлөрдүн жумушу,
Төгүн эмес бул иши,
Алмамбет, Манас эки шер,
Чубак, Сыргак ашкан эр,
Күрпүлдоктун Кара-Шор
Жер соорусу так ошол.
Жер майышкан калын кол,
Барып жаткан жери ошол.
Атаны сонун жер экен,
Жылтырганы шыбагы,
Жылып аккан булагы,
Мындай сонун жер экен.
Төрөлөрдүн баарысы
Төрт төбөлүү көк чатыр,
Доңго барып тиктирип,
Торолүгүн билдирип,
Чатыран ойноп чаң салып,
Чүкө калчап кан салып,
Казы кертип жал чайнап,
Аракка кошуп бал чайкап,
Как ушундай тамаша,
Жатып калды, калымки
Ырысына жараша.
Ошо кезде карасаң
Жедигердин Багышы,
Жетим чалдын Агышы,

Эштегердин, Жамгырчы,
Ажыбайы, Эр Бакай,
Кандын жээни Жүгөрү
Жети дөөнүн баарысы,
Жамгырчы баштап карысы,
Жатып бир калды калың эл.
Арадан эчен күн өтүп,
Бир күндөрү болгондо,
Карыганда кан Бакай
Атаганат дүнүйө
Аламан жатып жыргады.
Жакын жерден жоо чыкса,
Жан-жун эткен чуу чыкса,
Атын тийип жөө коюп,
Кайран элди кырбайбы,
Уу ичкендей кылбайбы!
Караны жүрлү кан Бакай,
Арадан бир топ күн өтү,
Айкөл Манас көкжалын
Көзүнөн чыгып от жалын,
Откоп ишти ойлоноп,
Уктай албай толгонуп,
Калың элди жыйды эми.
Баарын мында турасын,
Айткан кепти угасын,
Бээжинден качап кабар аласың,

Чалгынды кимин чаласын,
журтум?
Оо, Бээжинге кимин барасын?
Баягыны айтканда
Элдин баары кылкыйып,
Кандардын баары шылкыйып,
Баш көтөргөн бир жан жок,
Барамын деген тирүү жан жок,
Ошондо Манас кепи айтат:
Ээ, калайык- деп айтат,
Мен бийлеген кеп болсо,
Кандар сиздерге эл болсо,
Көрүн жүргөн көзү бар,
Айтып турган сөзү бар,
Мурунтан айткан кеби бар,
Кытайды билген жери бар,
Алмамбет чалгын чалса дейм.
Сүйгөнүн жолдон алсачы,
Атты токуп минсечи,
Алмамбет чалгын чалсачы,
Конурдан кабар алсачы.
Как ушуну айтканда,
Элдин баары макул деп,
Эл көнүшүп калганы.
Аны таштап коюңуз,
Алиги турган эр Алмаң.
Кабарынан болуңуз.
Эки жагын каранып,

Кыл мурутун таранып,
Алакең келди буралып,
Баатырдан ишти суранып.
Барбаймын деп айталбай,
Баатырдын көөнүн кайтарбай,
Бээжин деген алыс жер,
Конурбай деген ашкан эр,
Мен ошондой кеп уккам,
Көргөндөрдөн көп уккам,
Конурбай баатыр деп уккам,
Алты арыптуу жан эле,
Аземи арстан кан эле,
Сыр билбеген көк тулпар
Кимдин атын билейин,
Сырын алган Сарала
Өз атымды минейин.
Чыгана жерге салбаган,
Чырым уйку албаган,
Коргон сайын орчүгөн,
Көрүнө арбак ээрчиген,
Сыргакты жолдош аламын,
Ошондо Бээжин барамын!
Жайкы чиле, Ындыстан
Жылкы алганда Жылдыздан,
Изин кайра баспаган,
Кайра качкы мал эле,
Касиети бар эле.
Абай менен жалшоочтон,

Карт күрөң берсең бош
боштон,
Жөнөп берем ат коштоп.
Өрдөк уччу көлү бар,
Өрдөк деген аяр бар,
Бээжин жерге далай бар.
Арпанын башы жыйыктан,
Ал-Тоонун башы туюктан,
Ак жумуртка уюктан
Азыраак чайкап куш калган,
Алда таала туш кылган,
Ак шумкар берсең алайын,
Өрдөккө кушуг салайын.
Ойноп бир Бээжин барайын,
Алакең минтип калганда,
Бали, бали, бали- деп,
Ыраазымын Алмамбет!
Анын кийин сонунда,
Келе турган жолунда,
Ачып көздү жумгуча,
Ач кыргыйдай чамынып,
Эр Сыргак келди камынып,
Айланайын Алмамбет
Акыры ыраазамын сага -дейт.
Ушунча дөөнүн ичинен
Көрүп бир жүргөн көзүңдөн,
Жактырып жүргөн өзүңдөн,
Көптөгө бир түшсөн түшөйүн,

Котүндөн кошо сүзөйүн,
Олсон бир кошо олойун,
Онөрүңдү көрөйүн,
Бээжиниң кайда жөнөйүн!
Эр Сыргак калды камынып,
Анын кийин сонунда,
Келе турган жолунда,
Ажыбайды карасаң
Атын жөө жетелеп,
Алмамбетти акслеп,
Айланайын Алмамбет
Акыры ыраазымын сага -дейт.
Ушунча тушпар ичинен,
Көрүп турган көзүңдөн,
Жактырып айткан сөзүңдөн.
Ээй, кече төрөлөрдүн жумушу
Болгон экен бул иши.
Лайып берип Ажыбай
Кайра тартып калганда,
Анан кийин сонунда,
Келе турган жолунда,
Баатыр Манас кыраанын,
Көзүңдөн чыгып от жалын,
Ак шумкарын кондуруп,
Айланайын Алмамбет,
Ыраазымын сага -деп.
Акшумкарды алгын -деп,
Өрдөккө кушту салгын -деп,

Ойноп Бээжин баргын -деп,
Чылыбырга колуң үч толун,
Жыргалгын жылда күч болун,
Кармашкан калдай түз болуп,
Алло акбар деди эми,
Ак батасын берди эми,
Эки камчы шарп уруш,
Энди Алманда не туруш.
Карткүрөндү бош – боштоп,
Абай менен жалпооштоп,
Эми жолго салды эми.
Эр Сыргакты ээрчитип,
Көрүнгөнгө көрүнүп,
Көрүнбөсө көй кашка
Көк түтүндөй керилип,
Күрпүлдөгөн шар менен,
Күнчыгыш кеткен жол менен
Жөнөн калды шартылдап.
Ашы таштап коюңар,
Алиги жаткан калың эл
Кабарынан болуңар.
Аламан жатып эр кылган
Карыганда кан Бакай
Аңдын жүргөн жоо чыкса,
Чукул жерден чуу чыкса,
Атын тийип жөөлөтүп
Кайран эрлер кыйрайбы,
Убалына мен Бакай калбайбы!

Ошону ойлоп кан Бакай
Кузгундай козу кызарган,
Кулжадай мойну узарган,
Боз жорго менен булкулдап,
Чалгында жүрүп жер чалып,
Алыстан кароол карашып,
Ар бир ишти самашып,
Жүргөн экен кан Бакай.
Алиги элди карасан,
Төрөлөрү бир бөлөк,
Чепкендерин чечишип,
Кумалакты көчүшүп,
Чатырап ойноп чаң салып,
Чүкө калмап кан салып,
Как ушундай тамаша,
Жатып калды калың эл
Брысына жараша.
Кырк чоронун баарысы,
Кыргыз чал баптан карысы,
Биягында жыйыrmасы,
Тиягында жыйыrmасы,
Эрегишкен жыласы,
Ордо чийип алышып,
Семизден бээни сайышып,
Көп кызыкка канышып,
Жаткан экен кырк чоро.
Бир чыймылдын айынан
Чыгып кетти деп айтып,

Мына, чыкпай калды деп жатып,
Чычалаанып турушуп,
Андан ары чындап урушуп,
Ырчыуул туруп муну айтат:
Качан болсо кычысын,
Кычылайсын жүрөсүн.
Анда Кычуул муну айтат:
Сен Ырчыуул болуп жүрөсүн,
Качан болсо, ыр ырдайсын
турасын.
Айткан кепти укпайсың,
Жаманданып турушуп,
Жаакташып урушуп,
Башына камчы чабылып,
Жаагы айрылып калыптыр,
Ыза болуп алыптыр.
Мурла Алмамбет чалгын
кеткенде,
Көпчүлүктүн аягы,
Акбалтанын Чубагы,
Кенешке келбей калыптыр.
Аны бузук билиптир.
Арыстаным Манаска мен барсам,
Айткан кебим укпайт го.
Мен Чубакка барайын,
Мойнуна Канын оролуп,
Ошо Кычыуул кетти жорголоп,
Чубак барды чунандап.

Бузуку кул барды эми,
Бузуп айтып салды эми,
Жаракы уул барды эми,
Жарын айтып салды эми.
Айбалта кылыч эгешер,
Алмамбет, Манас кенешээр.
Чалгынды Алмамбет чалмакпы,
Качын бир келген калмакпы,
Акбалтанын Чубагы
Сен кенешке барбай калмакпы!
Бу көрөкчөөлсөңчү,
Өлүгүндү көмсөмчү!
Ушубу менин жазыгым,
Как ушинтип айтты эми.
Акбалтанын Чубагы,
Ачуусу чукул чунагы,
Азыр карап турабы,
Ыргын тура чуркады.
Атаганат дүнүйө,
Көргөндү башка салмак- деп,
Кооп чычкан калмак -деп,
Тизгиди ошол алмакпы?
Акбалтанын уулу элем
Кенешке барбай калмакпы?
Алмамбет барып жылкы алса,
Мен жалпы аламан барайын.
Көкөтөйдүн көп жылкы,
Кайрып бир жылкы алайын.